

Klassiõpetajakutse atraktiivsus Eestis ja Soomes

Leida Talts

TLÜ kasvatusteaduste instituudi professor

Merli Kaljuve

TLÜ kasvatusteaduste doktorant

Eesti ja Soome haridussüsteemi armastatakse sageli võrrelda ning leida ühisjooni ja erinevusi nii õpetajate ettevalmistuses kui ka haridussüsteemi toimimises tervikuna. Käesolevas artiklis püütakse heita pilk klassiõpetajate ettevalmistuse filosoofilistele ja praktilistele aspektidele Eestis ja Soomes ning vaadeldakse nende mõju õpetajatööle asumisele ja seal püsimisele.

Õpetajakoolituse atraktiivsus Eestis ja Soomes on erinev. Kuigi ka Tallinna ülikooli klassiõpetaja erialale astujaid jagub piisavalt ning ühele riigieelarvelisele kohale pürbib igal aastal mitu tudengikandidaati, on konkurss Soomes õpetajakoolitusse juba aastaid olnud tihedam kui kusagil mujal maailmas (Heikkinen 2008, 26). Klassiõpetaja eriala on õpetajakoolitusse pürgijate seas üks nõutumaid, näiteks Helsingi ülikoolis oli 2007. aastal sajale õppekohale 1376 kandidaati (Helsingin... 2008, 82). Soomes saab igal aastal klassiõpetaja diplomi umbes 900 inimest (Opetusalan... 2006, 2). Eriala on nii populaarne, et kevaditi korraldatakse ettevalmistuskursusi ülikooli vastuvõtukatseteks.

Samas on Eesti ja Soome õpetajakoolituse hindamine tulemuslikkuse seisukohalt mõneti vastuoluline: kuigi Soomes ei ole probleeme õpetajakoolituse kohtade täitumisega, lahkub esimestel tööaastatel ametist viiendik (Helsingis koguni kolmandik) noori õpetajaid (Heikkinen 2008, 26). Eestis aga on noorte klassiõpetajate kutsekindlus üllatavalt kõrge. Meie klassiõpetajate seas ulatus lõpetamise aastal tööle asunute

protsent 2003. aastal koguni 90-ni (Randma 2004, 22). Ka 2009. a kevadel lõpetanutest asusid kõik paari väikese erandiga (lapsepuhkus, pedagoogiline töö välismaal) tööle õpetajatena. Järelikult on neil, kes on õpetajakutse kasuks otsustanud, selge kutseorientatsioon. Kutsekindlust toetab kindlasti ka Eestis edukalt käivitunud kutseasta toetusprogramm algajale õpetajale. Mentorlus ja tööle asunud algaja õpetaja toetamine on programmid, mida Euroopa haridustöötajate liit soovitab oma 2007. aasta avalduses kõigile EL-i liikmesriikidele (Improving... 2007, 6).

Haridus kui põhiväärtus

Soomlastele pole kool selleks, et pingereas parem koht haarata ja üliõpilasi toota, teadmisi anda või „läbi viia õppekasvatustööd“, vaid et luua vaba, sallivat ja vastastikust tuge pakkuvat ühiskonda. Soome ühiskond väärtustab haridust, kooli ja pedagoogikutset (Ahtee jt 2008, 22; Kansanen 2008, 21). Valitseb väga selge ja ühene arusaam sellest, milleks on kool.

Haridus on läbi aegade olnud ka Eesti ühiskonna üks põhiväärtusi, kuid selle

sisu on teisenemas – paljud noored ei hinda enam haridust kui võimalust enesetäiendamiseks, maailma sündmuste paremaks mõistmiseks ning ühiskonnale kasutoovaks tegevuseks. Praegust Eestit iseloomustab pigem isiklike huvide eelistamine ühiskonna omadele, ainelistele ja staatuseliste väärtuste eelistamine vaimsetele ning hariduse instrumentaalse külje eelisarenemine (Elanikkonna... 2008).

Tänu ühistele väärtustele on Soome ühiskond terviklik koostöövõrgustik, kus muutusi tehakse sihipäraselt, pidades silmas kaugeleulatuvaid eesmärgi. Hea näide on kas või koolieelse hariduse tähtsustamine elukestva õppimise kontekstis. Kui mõni aasta tagasi otsustati riigi tasandil hakata enam panustama laste kooliks ettevalmistusse (esiõpetusse), seati tegevuse keskmesse põhimõte, et esiõpetus koos koduse kasvatusega peab toetama laste individuaalset ja sotsiaalset arengut, õppimistahet ja teoorõmu ning tervet eneseväärikust. Esiõpetus peab andma eluaegsele õppimisele hea põhja. Esiõpetuses on sotsiaal- ja haridusamet teinud pikki aastaid koostööd esi- ja algõpetuse õpeta-

jate ühtse täiendusõppe ja ühtse, uut laadi töökultuuri arendamiseks. Loodud on koolitusprobleemidega tegelev esi- ja algõpetuse arendusvõrk (nn Enso võrk). Lasteaiaõpetaja ja klassiõpetaja moodustavad piirkonnas tugipaari, kelle ülesanne on toetada üksteise lähedal asuvate lasteaedade ja koolide koostööd oma piirkonnas. Tugipaar edastab oma piirkonnas ka esi- ja algõpetuse arenguideed ja praktilises töös ilmnenud probleemid asjaomastele ametkondadele ja õpetajaskonnale.

Haridus on siiski mõlema ühiskonna põhiväärtus – kuidas aga kajastub see õpetajakoolituse atraktiivsuses? K. Hanson (2005) on erinevust põhjendanud asjaoluga, et Soome ühiskonnas on üldtunnustatud usk, et lapsed on kõige tähtsamad ja et õpetajast sõltub, millises maailmas me homme elame. Samuti on oluline hariduse tähtsustamise pikaajaline traditsioon ning riigi suhtumine õpetajasse. Soome riik näeb õpetajas missioonitundega eriteadlast, kes on pädev ise oma tööd korraldama. Termin „teadlane“ on siin õigustatud, sest õpetajakoolituse nõuded on kõrged: õpetajalt nõutakse teadusliku mõtlemise ja meetoodilise aparatuuri valdamist ning ülikoolis õppides osaleb ta teadustöös. Praktilises tegevuses on õpetaja aga kunstnik, kelle töö tulemuse määravad särav isiksus, loovus ja empaatia.

Klassiõpetajate ettevalmistus Eesti ja Soome ülikoolides

Klassiõpetajatele antav kvalifikatsioon on Soome ja Eesti ülikoolides üsna sarnane – nii siin kui ka seal on klassiõpetaja pädev õpetama 1.–6. klassis põhiliselt kõiki õppeaineid. Lisaspetsialiseerumise korral võib ta õpetada mõnd ainet 7.–9. klassini. Oluline erinevus seisneb selles, et kui Soome haridussüsteem käsitab algkoolina esimest kuut kooliaastat ja õpetajaid valmistatakse ette spetsiaalselt selle kooliastme jaoks, siis Eestis valitseb vastuolu õpetajate ettevalmistuse ja tulevase tööpõllu võimaluste vahel. Teisisõnu, Eestis on klassiõpetajate ja aineõpetajate ettevalmistus alates teisest kooliastmest läbi põimunud. Seda soodustab omakorda meie koolikorraldus, kus sageli õpitakse 1.–12. klassini ühes koolihoones. Tüüpiline ongi, et tingituna õpetajate töökoormuse vajadustest, aga sageli ka

usust, et aineõpetaja suudab anda kindlamaid teadmisi kui klassiõpetaja, minnakse ainesüsteemile üle juba teisest kooliastmest. Erandiks on 6-klassilised algkoolid (nt Haapsalu linna algkool, Keila algkool) ja veel mõned koolid, kes eri põhjustel rakendavad klassiõpetuse süsteemi kuue klassi piires. Nii ei saagi klassiõpetaja ettevalmistuse saanud õpetaja sageli oma kvalifikatsiooni täies mahus rakendada. See põhimõtteline erinevus Eesti ja Soome õpetajakoolituses kätkeb endas paljuräägitud õpilase- ja ainekesksuse dilemmat.

Eestis on ülikooli tasemel klassiõpetajaid valmistatud ette Soomega võrreldes märksa kauem – esimesed õpperühmad võeti vastu juba 1957. aastal, Soomes hakati klassiõpetajatele ülikooliharidust andma 1970. aastatel.

Üliõpilaskandidaatide valik meil ja Soomes

Klassiõpetaja õppekavale nii Eestis kui ka Soomes on iseloomulik, et õppijad valivad algusest peale õpetajakoolituse valdkonna (õppekavas on bakalaureuse- ja magistriritase liidetud üheks 200-ainepunktiliseks tervikõppekavaks). See eeldab hästi läbimõeldud kutsesobivuskatseid klassiõpetaja erialale. Kuigi Tallinna ülikoolis arvestatakse sisseastumisel ka emakeele riigieksami ja ühte üliõpilaskandidaadi vabalt valitud riigieksami tulemust, on kutsesobivuseksami oluline koht. Essee ja põhjaliku individuaalse vestluse käigus selgitatakse välja tulevase õpetaja hoiakuid ja häälestust õpetajakutse suhtes.

Soomes kehtestati üliõpilaskandidaatide valimise uus kord 2007. aastal. VAKAVA-nimeline süsteem on ülikoolide ühine vastuvõtukatsete esimene voor lasteaia- ja klassiõpetajatele (aga ka mõnele aineõpetajale), mis vahetas välja ja seni kasutusel olnud õpetajakoolituse pürgijate eelvalimissõela, kus vastuvõtukatsetele pääses vaid gümnaasiumi lõputunnistuse hinnete, senise töökogemuse ja varasemate erialaõpingute põhjal moodustatud pingerea tipp. VAKAVA-testi pääsevad sooritama kõik õpetajakoolitusest huvitatud. Sisseastumiskatsete esimeses voorus tuleb lahendada valikvastustega test, mille materjal on igal aastal koostatud spetsiaalselt VAKAVA-projektile. 2008. aasta õp-
pematerjaliks oli 200-leheküljeline artik-

likogumik „Samalta viivalta 2“, mille sissejuhatuses ütlevad autorid, et ühes VAKAVA-projekti rakendamiseks tuli kogu Soomes juurde ligikaudu 2000 klassiõpetajakoolitusse pürgijat (Hillilä ja Rähä 2008, 9). Kuna varem oli ainuüksi katsetele pääsemine olnud võrdlemisi lootusetu – isegi suurepärase tunnistusega keskkoolilõpetanud ei läbinud alati eelvalimissõela –, tervitasid tuhandet noored VAKAVA-projekti.

Vastuvõtukatsete teine voor on kutsesobivuseksam, mille sisu üle otsustab juba õppeasutus ise. Sellesse vooru kutsutakse üliõpilaskandidaadid esimese vooru punktide ja taotlusele märgitud õppeasutuse eelistuse põhjal (VAKAVA 2008). Helsingi ülikooli kutsesobivuseksam korraldatakse ülikooli harjutuskoolis ning see koosneb individuaalsest intervjuust ja üliõpilaskandidaadi vaatlemisest rühmas. Intervjuu kaudu püütakse teada saada, kui motiveeritud õpetajakoolitusse pürgija on (Helsingin... 2008, 49).

Soome teise vooru katseid võib võrrelda Eesti õpetajakoolituse vastuvõtukatsetega: kandidaate hinnatakse kirjaliku ja suulise eneseväljenduse ning probleemseisuga lahendamise põhjal.

Õpingute sisu Eesti ja Soome ülikoolides

Tallinna ülikooli klassiõpetaja õppekava püüab ette valmistada õpetajat, kes ei õpeta mitte üksikuid aineid, vaid eelkõige erineva tausta ja arengupotentsiaaliga õpilasi. Rõhutatatakse, et klassiõpetajal peavad olema tugev teoreetiliste pedagoogiliste teadmiste baas ning head praktilised oskused nende teadmiste rakendamiseks (Kukk ja Talts 2007, 11). Sestap on teoreetilised õpingud seotud praktilise tegevusega koolis, mis saavutatakse nii hajutatud kui ka pikaajalise praktikasüsteemi rakendamise (samas, 12).

Soomes on klassiõpetaja õppekavas meie omaga võrreldes tunduvalt olulisem roll kasvatusteaduse õpingutel. Peamine õpingutes tutvutakse kasvatuse ja koolituse kultuuriliste, psühholoogiliste, pedagoogiliste ja uurimisalustega. Eesmärk on koolitada üliõpilasest uuriv õpetaja, kes on pädev kasvatusteaduslikku kirjandust kriitiliselt hindama, teooriaid tõlgendama ja ise looma.

Meil seevastu pannakse enam rõhku praktilisemate teadmiste- oskuste andmisele, sest usutakse, et alles siis, kui õpetaja tunneb end klassis kindlalt, suudab ta mõtestada õpetamis- ja õppimisprotsessi ning mõelda õpilase arengule. Helsingi ülikooli klassiõpetaja õppekava erineb sellest vaatenurgast mitte ainult Tallinna ülikooli, vaid ka Soome teiste ülikoolide õppekavadest, sest ka mujal Soomes on sarnaselt Eestiga suur rõhk mitte ainult kasvatusteaduse või psühholoogia ainetel, vaid ka aineõpingutel ja -didaktikatel. Samas omandab Soomes õpetajakoolituse tudeng suure iseisivsuse juba sellega, et peab oma õppekava õpingute alguses eri aineplokkidest ise koostama.

Soome õpetajakoolituse omapära on kõigi õpetajaharidust pakkuvate kõrgkoolide juures tegutsevad harjutuskoolid. Nii on teooria ja praktika väga tihedalt seotud ning töötab nn kahe poole kvaliteedikontroll: saadakse kinnitust, kas üliõpilastele õpetatavad meetodid tõesti toimivad, ning teisalt omatakse tänu pidevale praktikale head ülevaadet tulevase õpetaja edasiminekest. Soomlaste endi hinnangul on just harjutuskoolid Soome hariduse eduloo saladus. Osa praktikaid sooritatakse siiski ka tavakoolides (soome k *kenttäkoulu*), kus üliõpilasi ei juhenda mitte didaktikuteoreetikud, vaid tegevõpetajad.

Soomlastel puudub kutseasta üleriigiline tugiprogramm. Mentorluse rakendamist algaja õpetaja toetamiseks on Soomes palju arutatud ja pilootprojekti korraldatud, kuid seni pole mentorlusel veel selget struktuuri, eeskirja ega koordineerimist (Heikkinen 2008, 26; Nissilä 2001). H. Heikkinen lisab, et Soome kvaliteetse õpetajakoolituse nõrgim lüli on just puudulik „asjasse pühendamise faas” ehk pärast ülikooli lõppu tööle asuvate noorte õpetajate toetuse puudumine.

Vajadust mentorluse järele tunnetavad ka Soome üliõpilased. Soome õpetajaks õppivate üliõpilaste liidu (SOOL) esindajad märgivad oma avalduses, et algajale õpetajale peab kutsetööle asudes olema kättesaadav kogunud kolleegist mentori toetus (SOOL 2008, 14). Nii Eestis kui ka Soomes nähakse kutseastast silda esmaõppe ja jätkuva professionaalse arengu vahel (Eisen-schmidt ja Köster 2008, 5; Heikkinen ja Jokinen 2008).

Eesti ja Soome klassiõpetajate arvamusi

Süvaintervjuudest, mis viidi läbi Eesti ja Soome klassiõpetajatega, ilmnes, et klassiõpetajaks õppinute *erialavaliku põhjused* on Eestis ja Soomes sarnased. Nimetati võimalust töötada lastega, soovi õpetada-juhendada ning võimalust end õpetajaameti kaudu arendada. Nagu öeldud, on Helsingi ülikooli klassiõpetajakoolituse õppekava suunatud uuriva üliõpilase ja uuriva õpetaja kujundamisele. Ühe soome õpetaja hinnangul pidanuks ta siiski esimesel tööaastal keskenduma pigem praktilisele igapäevatööle, mitte oma tegevuse liigsele analüüsile, sest selle tagajärjel lahkus ta läbipõlemise tõttu õpetajaametist esimese poolaasta lõpus. Nüüd teeb ta Helsingi ülikooli juures teadustööd, uurides kahes Helsingi koolis õpetajate hoiakuid seoses pedagoogikutsega mitmekultuurilises õpikeskkonnas. Huvi õpetajatöö vastu on tal säilinud, kuigi vaateleja rollis. Ehkki ta ei tööta enam klassiõpetajana, ei ole ta koolisüsteemist lahkunud, vaid osaleb aktiivselt õpetajate tööga rahulolu uurimises ja usub, et tema uuringutulemustest on kasu Soome õpetajate kutsehoiakute mõistmisel.

Uuritavate arvates on nii Tallinna kui ka Helsingi ülikooli õppekavades liiga suur rõhk aineõpingutel. Mitu uuritavat ütlesid, et õppekava koostamisel tuleb eeldada, et aine baasteadmised on õpetajakoolitusse tulijatel juba olemas. Arvestades tõsiasja, et õpetajakoolituse aeg ja maht on piiratud, soovivad uuritavad seda otstarbekamalt sisustada. Tallinna ülikooli õppekavas kritiseeriti matemaatika ülemäära suurt osakaalu ning Helsingi ülikooli õppekavas vähen-daksid uuritavad loodusainete mahtu.

Kuigi nii Eesti kui ka Soome klassiõpetajad leiavad, et õppekavas on aineõpingute maht liiga suur, põhjendatakse seda erinevalt. Eestlased ootavad, et vabanevat aega kasutatakse kutsetöös vajalike oskuste kujundamiseks, näiteks õpetatakse koolidokumentatsiooni täitma, konflikte lahendada ja tugisüsteeme kasutama (ehk millal ja missuguste spetsialistide – logopeedi, sotsiaaltöötaja, psühholoogi – poole pöörduda).

Soome õpetajad lisaksid õppekavas-e ainekursusi, mis annaksid teadmisi

valdkondadest, mida kutsetöös iga päev vaja läheb: eripedagoogika, kasvatuspühholoogia, mitmekultuuriline õpikeskkond.

Helsingi ülikooli klassiõpetaja *õppekava tugevustena* nähti laiahaardelisust – üliõpilastele tutvustatakse eri vaatenurki, teooriaid ja meetodikaid ning suunatakse reflekteerima õpetajaks olemist, leidma pakutavatest teooriatest endale sobivaimad. Helsingi ülikooli lõpetanu (H): „Näen Helsingi ülikooli õppekava ühe tugevusena seda, et väga paljudel kursustel tuli mõelda oma õpetajakreedole. Oli tegu siis psühholoogia, pedagoogika või ainedidaktika loengutega, alati tuli mingil tasandil iseendasse vaadata.”

H: „Kutsetöös on pedagoogika- ja didaktikaõpingud väga kasulikuks osutunud, kuid eriti hindan refleksiooni- oskust: alati on kuklas mõte sellest, mida sa õpetajana teed ning mis tulemusi sa sellega saavutada üritad.”

Uuringus äratas tähelepanu, et Tallinna ülikooli lõpetanud analüüsivad läbitud õppekava aine- ja ainedidaktikakeskselt. Täielikult jäeti puudutamata – kas tugevuse või nõrkusena – pedagoogika- ja psühholoogiaõpingud, kuigi õppekava nimetatud moodul on õpetajaks kujunemisel väga oluline. Näib, et Eesti uuritavad ootasidki esmasest õpetajakoolitusest valmis õppematerjalide paketti, mida kohe kutsetöös rakendada. Kuna see ootus enamasti täitus, hindavad Tallinna ülikooli lõpetanud klassiõpetaja õppekava kõrgelt. Helsingi ülikooli õppekavale antud tagasiside oli mõnevõrra sisukam ja kriitilisem, kuna uuritavatel on õpingute käigus kujunenud hea refleksiooni- ja analüüsivõime. Siin väljendub Tallinna ja Helsingi ülikooli õppekavade sisuline erinevus: Tallinna ülikoolis antakse tudengitele paljude ainekursuste raames nii-öelda valmis-teadmisi, Helsingi ülikooli klassiõpetajakoolituses aga suunatakse üliõpilasi enamikus ainetes ennast analüüsima, oma õpetajaks kujunemist reflekteerima.

Mõttemallide kujundamisel on suunad mõneti erinevad. Kui Tallinna ülikooli lähenemine on nii-öelda praktilisem, didaktikakeskne, siis Helsingi ülikoolis koolitatakse oma tööd reflekteerivaid klassiõpetajaid, kellel on laiad teoreetilised teadmised õpetajakutse olemusest (Helsingi ülikooli tudengite ootused

klassiõpetajakoolitusele ei seisne niivõrd teadmises sellest, mida ja kuidas õpetada, vaid *milleks* seda teha). Soome uuritavate sõnad:

„Tuleks mõelda selle üle, miks üldse üht või teist ainet koolis õpetada – mida on sellel õppeainel õpilastele anda.”

Klassiõpetaja kutsekindlust mõjuvatavatest teguritest märgiti nii Eestis kui ka Soomes kõige sagedamini vajadust kolleegide toetuse järele. Õpetajakoolitus ei saa valmistada üliõpilasi ette kõigiks kutsetöös ette tulevateks olukordadeks, sellepärast vajavad algajad õpetajad kogunud kolleegide nõu. Tallinna ülikooli lõpetanu arvamus (T): „Noor õpetaja ei tohi jääda ükski. See on kõige suurem viga. Tal ei tohi tekkida olukorda, kus ta ei julge rääkida, sest vastuseks on suhtumine „kuidas sa siis ei saa, kõik teised on saanud”. Esimene aasta on väga raske, aga kui selle üle elad, siis läheb kergemaks. Esimesel aastal tuleb nii palju uusi asju, milleks valmis ei ole. Ükskõik kui tubli õpilane loengus oled, elus on palju olukordi, mis on hoopis teistsugused.”

Soome uuritavatele anti lühike ülevaade kutseaasta olemusest ning mõnele nendest näis see suurepärase mõtena. Toetati ideed, et kool peab tagama algajale õpetajale mentori ning mentor saab selle eest lisatasu. Üks Soome uuritav leidis, et algaja õpetaja vajab tuge, kuid kohkus mõttest, et kutseaasta sooritaja peab veel pärast ülikooli lõpetamist ja kooli tööle siirdumist portfoolio koostama ning end mõne kolleegi (st tundi külastava mentori) silmis tõestama. Sellisel kujul nägi ta kutseaastas pigem lisakohustust, mitte tuge. „Mulle hakkab vastu mõte, et keegi, kes on siluliselt su kolleeg, annab hinnangu su õpetamisele. Inimestel on nii palju eri õpetamisviise ja kes on nüüd see õige inimene ütleva, milline viis on õige.”

Nii Eesti kui ka Soome õpetajad pidasid klassiõpetajate kutsekindlust heaks ning hoolimata ametlikust statistikast, mis näitab Soome õpetajate suhteliselt sagedast lahkumist õpetajaametist, uuritavad seda arvamust ei jaganud. Nad märkisid, et madal kutsekindlus pole Soomes probleem ning õpetajaamet on nõutud. Soome uuritavad märkisid ka, et mis tahes elualal on täiesti normaalne, et kõik inimesed ei

siirdugi õpitud erialal tööle. Üks uuritav sõnas, et klassiõpetajaks õppinu on ühtlasi kasvatusteaduste magister, mis annab võimaluse ja vabaduse valida ka mõni muu tööpõld kui klassiõpetaja amet. Üks uuritav, kes pidas peale ülikooli lõpetamist õpetajaametit neli kuud ning teeb nüüd Helsingi ülikooli juures doktoritööd õpetajate kutsehoiakutest, leidis siiski, et Soomes on õpetajate madala kutsekindluse probleem. Ta sõnas, et eriti mehed loobuvad õpetajaametist palga- ja töötingimuste tõttu. Tema arvates ei lahenda olukorda see, et koolitatakse õpetajaid juurde – see on ressursside raiskamine. Pigem tuleks võidelda lahkumise põhjuste vastu, see tähendab, parandada töötingimusi ja tõsta palga konkurentsivõimelisust.

Uuritavad analüüsisid, kes ja missuguste vahenditega saaks õpetajate kutsekindlust tõsta. Nii Eesti kui ka Soome õpetajad leidsid, et see pole enam ülikooli ülesanne, ning pakkusid lahendusi kooli, omavalitsuse ja riigi tasandil. Koolis tuleks keskenduda hea õhkkonna loomisele, kooli ja omavalitsuse koostöös aga tagada organiseeritud individuaalne või grupimentorlus. Riik saab aidata noorte õpetajate kutsekindlust tõsta, kui kehtestab piirangu algaja õpetaja töökoormusele – esimesel tööaastal peaks algaja õpetaja normkoormus olema 3–4 tunni võrra väiksem kui staažikamatel pedagoogidel. Loomulikult toodi välja, et palgatõus aitaks paljudel õpetajatel lahkumismõtetest loobuda.

Kokkuvõte

Eestis leiavad tudengid, et kindluse minna klassi ette annavad algajale õpetajale põhjalikud didaktikateadmised. Soome tudengid saavad põhjalikuma ettevalmistuse õpetuse individualiseerimisest, õpiraskustega toimetulekust, oma tegevuse reflekteerimisest. Seda, kuidas õpetada, võivad nad lugeda õpetajaraamatust, kuid ülikoolis õpivad Soome tudengid mõistma õpilast ja õpetamise olemust ning hindama oma tegevuse tulemuslikkust. Ehkki Soome õpetajakoolitus on paljudele eeskujuks, ei saa sedagi ideaalseks pidada. Üks neljakuulise õpetajastaažiga Soome uuritav leidis, et tema läbipõlemise põhjustas liigne põhjalikkus – algaja õpetajana pidanuks ta keskenduma õpetaja argipäe-

va sisseelamisele ning jätma oma tegevuse analüüsimise ajale, mil töömeetodid ja -rutiin on selgemini välja kujunenud.

Kirjandus

Ahtee, M., Lavonen, J. ja Pehkonen, E. (2008) Reasons Behind the Finnish Success in Science and Mathematics in PISA Tests. *Recent Issues in Education*. Vol. 6. Toim Lamanauskas, V. Šiauliai: SMC Scientia Educologica, 18–26.

Eisenschmidt, E. ja Köster, K. (2008) *Kutseaasta rakendamise haridusasutuses*. Tallinn: Tallinna ülikool.

Elanikkonna väärtushinnangud ning haridus muutuvates tingimustes. (s.a.) [2008, 10. mai].

Hanson, K. (2005) Kool peaks olema parema elu alus. [2008, 8. mai].

<http://www.koolielu.ee/pages.php/020404,13515>

Heikkinen, H. (2008). Tukea uudelle opettajalle. *Opettaja* 8–9, 26–28.

Helsingin Yliopiston käyttäytymistieteellinen tiedekunta. (2008) Hakuopas 2008. [2008, 26. aprill].

Improving the Quality of Teacher Education. (2007) [2008, 26. aprill].

http://etuce.homestead.com/Statements/2007/ETUCE_statement_teacher_education_communication_Nov2007_eng.pdf

Kukk, A. ja Talts, L. (2007) Klassiõpetaja õpingute sisu. *Klassiõpetajale õpetamisest. Abimaterjale pedagoogiliseks praktikaks*. Toim Uusen, A., Timoštšuk, I. Tallinn: Tallinna ülikooli kirjastus, 9–16.

Opetusalan Ammattijärjestö. (2006) *Opettajankoulutus Suomessa*. Forssa: Forssan Kirjapaino.

Randma, H. (2004) Kuhu lähed, noor õpetaja? *Haridus* 6/7, 22–23.

SOOL. (2008) Tavoitteet opettajankoulutukselle 2008–2010. [2008, 4. juuni].

<http://www.sool.fi/pdf/tavoitteet-2008-web.pdf>

Virta, A., Kaartinen, V., Eloranta, V. ja Nieminen, M. (1998) *Aineenopettaja ammatiksi – opiskelijan kasvu ja koulutuksen tarkastelua*. Turku: Painosalama OY.

Artikkel ilmub projekti SF 0130018s09 toel.